

Ime in priimek: _____, 4. letnik

KONTROLNA NALOGA – SPORAZUMEVANJE, ZGODOVINA JEZIKA, JEZIKOVNI PRIROČNIKI

BESEDILA

Besedilo 1

Ètè bi dèd náš ne sògrešil, te vò véki jemù bè žiti, stàrosti ne prijem-l'ot'i, níkoližeže pečàli ne imot'i, ni slznà tēlese imot'i, nu vò véki jemù bè žiti. Pòrižèze zavistjò bỳ neprijàznniq vignan od slàvi božjè, potòm na naròd človečkì stràsti i pečàli pojdò i nēmot'i i po črèdù sòmrti.

Če bi dèd náš ^{inverzija} ne bil grešil, tedaj bi mu bilo na veke živeti, starosti ne prejemajoč, nikoli žalosti ne imajoč, ne solznega telesa, temveč bi mu na veke bilo živeti. Ko pa je bil po zavisti hudiča izgnan od slave božje, so na rod človeški bolečine in žalosti prišle in nemoč in nazadnje smrti.

množnina

Besedilo 2

Oblikoslovje.

§ 91. Besede, t.j. posamezne dele našega govora, delimo po pomenu in rabi v devet vrst, ki se imenujejo besedne vrste ali govorni razpoli (Redeteile). Nekatere besedne vrste se dačo oblikovati (pregibati), zato se imenujejo pregibne; druge pa imajo stalno obliko, zato se imenujejo nepregibne.

1. Pregibne besedne vrste so:

samostalnik: človek, mož, človeštvo, lepota;
pridevnik: lep, visok, prijazen → katovost
zaimek: jaz, moj, kdor, neki;
števnik: eden, prvi, dva, edini;
glagol: delam, ugibam, mislim.

2. Nepregibne besedne vrste so:

prislov: vedno, letos, lani, kmalu;
predlog: nad, pod, iz;
veznik: in, ter, ali, saj;
medmet: oh, no, pst, klóp.

Samostalnik, pridevnik, zaimek in števnik imenujemo skupno besedo imena (nomina). Nepregibne besedne vrste se zovejo členki (partikule).

Besedilo 3

ŠTEVNIKI

Kaj so

Števniki so predvsem količinski pridevniki treh vrst: glavni, ločilni na -ol-e in nedoločni. Glavni števniki so poimenovanja nepretrgane verige enot z enako medsebojno razdaljo: npr. *èn èna -o, dvà dvé dvé, trijé trí trí, štírje štíri štíri, pét, šest* ... Iz glavnih števnikov so izpeljani vrstilni, ločilni, množilni (zadnje smo deloma obravnavali že pri pridevniku). Tudi ločilni števniki na -ol-e (*petéro, dvóje*) so izpeljani iz glavnih in so količinski; tako tudi nedoločni števniki kot *dosti, (pre)več, mnogo*.

-SLOVNICA

Ime in priimek: _____, 4. f

24. 10. 2007 (2. rok)

**KONTROLNA NALOGA – SPORAZUMEVANJE, ZGODOVINA JEZIKA, JEZIKOVNI
PRIROČNIKI**

Število točk: 70	Število doseženih točk:	Kriterij: 35 t ... zd(2); 45 t ... db(3); 55 t ... pd(4); 63t... odl(5)
Odstotek:	Ocena:	

Natančno preberite navodila. Pišite jezikovno pravilno; črka J pomeni točko za jezikovno pravilnost. Nečitljivi odgovori in odgovori, zapisani z velikimi tiskanimi črkami, bodo ocenjeni z 0 točkami. Veliko uspeha!

1. Kaj zapisujemo z veliko začetnico? 2 t

- a)
- b)
- c)
- č)

2. Rabo velike začetnice (vsak odgovor iz naloge 1) ponazorite v poljubni povedi. 3 t J

- a)
- b)
- c)
- č)

3. Napišite poglavja Slovenskega pravopisa – Pravila: 3 t

- a)
- b)
- c)
- č)
- d)

4. Napišite pravilo za zapisovanje zemljepisnih naselbinskih imen. 2 t

5. Kaj je slovnica? 2 t

6. Kateri jezikoslovec je napisal Slovensko slovnico, ki jo rabimo danes? 1 t

7. K jezikoslovnim pojmom dopišite ustrezne številke iz desnega stolpca. 2 t

glásnik ali fonem _____	1 oblikoslovje
morfem _____	2 glasoslovje
stavek, poved _____	3 besedoslovje
beseda _____	4 skladnja
	5 sociolingvistika

8. Napišite imena treh slovarjev, ki jih uvrščamo med sodobne jezikoslovne priročnike za slovenski jezik: 3 t

- a)
- b)
- c)

9. Kaj je besedno in nebesedno sporazumevanje? Ponazorite s primeri glede na prenosnik. 2 t

10. Kateri dve različici ima knjižni jezik? 2 t

11. Naštejte narečne skupine. 3 t

12. Jezik v Ustavi Republike Slovenije. 2 t

13. Slovenščina zunaj meja Republike Slovenije. 3 t

14. Knjižna slovenščina v času razsvetljenstva

15 t

(čas, predstavniki in njihova dela, jezikovni priročniki, razvoj jezika na vseh življenjskih področjih, pomen obdobja za slovenski jezik in književnost)
Pišite v strnjnem besedilu.

15. **Preberite besedilo 1** in odgovorite na vprašanja.

- a) Napišite naslov besedila. 1 t
- b) Kako so okoli leta 1000 imenovali? 2 t
 živeti - _____; žalost - _____; izgnan - _____; rod - _____.
- c) V odlomku podčrtajte dve slogovni figuri in ju poimenujte (zapišite ob besedilu). 3 t
- č) V kateri pisavi je bilo prvotno zapisano besedilo 1? 2 t J

16. **Preberite besedilo 2** in odgovorite na vprašanja.

- a) Ali imajo danes naslovi besedil končno ločilo? 1 t
- b) Iz katerega jezikovnega priročnika je besedilo? 1 t
- c) V katero vrsto pridevnika sodijo vsi trije navedeni primeri? 1 t
- č) Breznik našteva štiri vrste primere zaimkov – uvrsti jih v tabelo. 2 t

samostalniška zaimka	pridevniška zaimka

- d) Glagole pretvorite v nedoločnik in določite glagolski vid. 2 t
- e) Napišite eno razliko med Breznikovo in današnjo delitvijo besednih vrst. 2 t

17. **Preberite besedilo 3** in odgovorite na vprašanja.

- a) Izpišite po dve besedi, v kateri se glásnik v izgovori kot: 2 t
 [v]
 [ɥ]
- b) Izpišite podčrtano besedo in poimenujte glásnike (foneme): 2 t
- c) Napišite izgovor besede **vrst** (v besedilu je obkrožena): [] 1 t
- č) Razložite premeno po zvonečnosti v besedi **izpeljani**. 3 t